

INGLIZ TILINI GLOBAL TIL SIFATIDA SHAKLLANISHINING TA'LIM TIZIMIGA TA'SIRI

Xonqulova Sarvara Furqatovna

Samarqand Davlat Chet tillar instituti talabasi

Gmail: xonqulovasarvara@gmail.com

Ilmiy rahbar: **Zubaydova Nilufar Nematullayevna**

Annotasiya: Ushbu maqola ingliz tilini jamiyatdagi oʻrni va rivojlanayotganligi haqida koʻrib chiqiladi. Hozirgi kunda til sohasiga eʼtibor va imkoniyatlar berilayotgani barchaga maʼlum. Shu tufayli keng qulaylik va say harakatlar shunga qaratilyapti. Global til sifatining rivojlanishi va shu bilan birga uning jamiyat va taʼlim tizimidagi oʻrni yoritib beriladi.

Kalit soʻzlar: tillar, talabalar, ravonlik, talaffuz, biznes, fan, texnologiya, taʼlim, oʻquv dasturlari, muloqot.

Kirish. Oʻz mashhurligini qozonishi mumkin boʻlgan koʻplab tillar mavjud, bir necha oʻn yilliklar davomida ingliz tili oʻz mavqegini mustahkamlab oldi, siz bilasizki, biz ingliz tilini Oʻzbekistonda ikkinchi til sifatida oʻrganishimiz kerak, shuningdek, u biznes kabi koʻplab sohalarga taʼsir koʻrsatishdan iborat. Fan, texnologiya va xalqaro munosabatlar. Global maqom butun dunyo boʻylab ingliz tili taʼlimiga eʼtibor kuchayishiga olib keldi, mamlakatlar uni oʻz milliy shtatlariga integratsiyalashgan holda oʻzlarining milliy oʻquv dasturlariga ikkinchi til yoki chet tili sifatida integratsiyalashgan. Aksariyat hollarda koʻplab mamlakatlar faqat ingliz tilini oʻrgatishga moyildirlar, chunki global tillarda koʻplab texnologiyalar ustunlik qiladi. Bundan tashqari, koʻplab rivojlangan mamlakatlar koʻplab taʼlim tillariga bogʻliq edi, masalan, golland, ingliz, ispan tillari bu tillar odamlarga yaxshi maʼlum. Biroq, ingliz tilining ortib borayotgan ahamiyati mahalliy taʼlim tizimlari, xususan, ingliz tilida soʻzlashmaydigan davlatlar uchun murakkab muammolarni keltirib chiqardi. Ingliz tilini oʻzlashtirish talabalar uchun global imkoniyatlar eshiklarini ochsa ham, u ham mahalliy tillar va madaniyatlar bilan ziddiyatlarni yaratish mumkin. Hukumatlar va oʻqituvchilar tomonidan boshqa tillarning talaffuzi bilan bogʻliq muammolar va qiyin vazifalar mavjud, chunki tillarning baʼzi lugʻatlari qiyin. Ingliz mamlakatlari sifatida butun dunyo boʻylab taʼlim tizimlari, u milliy ustuvorliklar, siyosat va natijalarni qayta shakllantiradi.

Mahalliy ta'lim tizimida kimgadir nimanidir o'rgatish uchun juda ko'p tillar mavjud, ammo ingliz tillari o'qitishning mashhurligini oshirishi mumkin. Aksariyat odamlar ko'proq ingliz tillarini o'rganishga moyil bo'lib, ingliz tillarini o'rganish uchun ko'p vaqt va pul sarflashadi. Buning sababi shundaki, ingliz tili global tillar sifatida o'rganiladi, chunki odamlar ingliz tilida gapirishni nafaqat global til sifatida, balki mahalliy ta'lim tili sifatida ham o'rganishadi, bu odamlarning dunyoqarashi va tafakkuriga ta'sir qilishi mumkin. Til siyosati, ingliz tilini o'rgatish va mahalliy tillarni saqlash o'rtasidagi muvozanatni saqlash masalalarini o'rganish, xorijiy dasturlar yoki chet elda o'qish bo'yicha amaliy tadqiqotlarni kuzatish ravon va tilni o'zlashtirishga juda katta hissa qo'shadi. Bundan tashqari, mutaxassislar va talabalar ehtiyojlarini qondirish uchun til ta'limini moslashtirish muhimligini his etish ham ahamiyat kasb etadi.

Ta'lim strategiyalari, ko'pincha resurslar, o'qituvchilar tayyorlash va foydalanish imkoniyati bo'yicha nomutanosiblikni keltirib chiqaradi. Ingliz tili tobora xalqaro muloqotning Xalqaro tilga aylanib borayotgani sababli, uning ta'siri mahalliy ta'lim tizimlari bo'yicha sezilarli darajada o'sdi. Yuqorida aytib o'tganimdek, ba'zi qiyinchiliklar bo'lishi mumkin ko'pgina rivojlanayotgan mamlakatlarda maktablar qiyinchiliklarga duch kelishadi. Buni etarli darajada ta'minlash moliya, o'quv materiallari, texnologiyani baholashning etishmasligi tufaylidir. Hozirgi kunda ilg'or texnologiyalar mahalliy ta'limni rivojlantirishga ta'sir qilishi mumkin. O'qituvchilarning ingliz tilini bilish darajasi past bo'lishi mumkin, bu esa tengsizlikka olib keladi.

Ingliz tili ham jamiyat uchun eng muhim rol Ingliz tili ta'limi ba'zan mahalliy tillar va madaniyatlar uchun tahdid sifatida qabul qilinadi. O'zbekistonda til yo'riqnomasiga muhtoj joylar ko'p, chunki bizning ona shahrimiz madaniy turistik zonadir. Ba'zi jamoalarda ingliz tiliga ustuvorlik berish milliy o'ziga xoslikka putur etkazish sifatida ko'riladi, ayniqsa mahalliy tillar ingliz tiliga ustunlik berib, til xilmaxilligini yo'qotganda. Ko'pgina ta'lim tizimlarida o'z qiziqishlari bilan ko'plab talabalar bor, chunki talabalar ingliz va o'z ona tillari o'rtasida harakat qilishni o'rganadilar, bu kodni almashtirish amaliyoti deb nomlanadi. Bu lingvistik moslashuvchanlikni ta'minlaydi, bu erda mahalliy tillar kundalik hayotda saqlanib qoladi va ingliz tili akademik va professional maqsadlarda qo'llaniladi.

Ingliz tili, shubhasiz, jahon miqyosida zamonaviy ta'lim tizimlarini shakllantirishda hal qiluvchi rol o'ynab, nufuzli global til sifatida paydo bo'ldi. Uning keng qo'llanilishi geografik, madaniy va lingvistik chegaralardan oshib, uni akademiya, tijorat, diplomatiya va texnologiyaning Xalqaro tiliga aylantiradi.

Zamonaviy dunyoda ingliz tilini o'rganish siz uchun ko'plab ta'lim va martaba imkoniyatlarini ochishi mumkin. Ingliz tili butun dunyo bo'ylab eng keng tarqalgan til bo'lib, bilim va ma'lumotlarning keng manbalaridan foydalanish imkonini beradi. Ko'pgina nufuzli universitetlar va akademik muassasalar ingliz tilida kurslar va dasturlarni taklif qiladi, bu sizga sifatli ta'lim va tadqiqot imkoniyatlaridan foydalanish imkonini beradi. Ingliz tilini mahalliy til sifatida, birinchi navbatda, grammatika va fe'l zamonlarini o'rganish uchun oldimizda juda ko'p qiyinchiliklar mavjud: ingliz tilida grammatikaga oid ko'plab qoidalar va bir nechta fe'l zamonlari chalkash bo'lishi mumkin. Ingliz tilida talaffuz qilish qiyin bo'lishi mumkin, ko'p so'zlar bir nechta ma'noga ega.

Ko'p odamlar, ayniqsa, ona tilida so'zlashuvchilar oldida ingliz tilida gapirishni o'zlarini his qilishadi. Amaliyot va qat'iyat bilan ushbu qiyinchiliklarga qaramay, siz ularni engishingiz va ingliz tilini o'rganishda muvaffaqiyat qozonishingiz mumkin. Til o'rganish sayohatingizga ushbu maslahatlarni qo'shish orqali siz ingliz tilidagi ko'nikmalingizni oshirib, tilda ravon gapirish bilan birga keladigan imkoniyatlardan foydalana olasiz.

Xulosa qilib aytganda, ingliz tilini o'rganish bugungi globallashtirilgan dunyoda muvaffaqiyatga erishish uchun juda muhimdir. Bu hamkorlik, muloqot va shaxsiy o'sish uchun imkoniyatlar ochadi. Biznes, sayohat yoki turli millatga mansub odamlar bilan muloqot qilish uchunmi, ingliz tilini bilish maqsadlaringizga erishishda asosiy omil bo'lishi mumkin. Tilni qabul qilish va o'z mahoratingizni doimiy ravishda oshirib borish, shubhasiz, tobora o'zaro bog'langan dunyoda raqobatdosh ustunlikni ta'minlaydi. Globallashtirish tillarning tarqalishi va o'zgarishiga olib kelgan bo'lsa-da, u ham bor til xilma-xilligini saqlashda muammolarni keltirib chiqardi. Tilning kelajagi global muloqot ehtiyojlarini sa'y-harakatlar bilan muvozanatlashiga bog'liq bo'ladi. Yo'qolib borayotgan tillarni himoya qilish va jonlantirish, madaniy o'ziga xosliklarning bir-biriga bog'langanligini ta'minlashga bog'liq bo'lgani sabab hech qachon yo'qolmaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Ikrambaevna, S. D. (2024). Kommunikativ strategiyaning funktsiyalari tasnifi va siyosiy muloqotda taktika. *Future City*, 50, 548-553.
2. H S Gafforov, N N Zubaydova Gender and its effect on language acquisition *Academic research in educational sciences* 2 (5), 217-220, 2021
3. N N Zubaydova How to teach vocabulary *Nofilolog oliy o'quv yurtlarida chet tilini o'qitishda uchraydigan muammolar ...*, 2019

4. R. A Utkurovich, R. G Utkurovna. "Teaching English Language to primary level pupils at school" *Ijodkor O'qituvchi* 3 (36), 103-105, 2024.
5. Jumaeva, M., & Mahmudjonov, I. (2022). Foreign language teaching and its importance in the introduction of today's youth to social relations. *Экономика и социум*, (4-2 (95)), 186-189.
6. Jumayeva, M., Quvvatova, G., & Dovurova, G. (2023). Innovative methods and tools in higher education. *Science and innovation*, 2(B11), 713-720.
7. Jumayeva, M., Naimov, D., & Shaymardanova, M. (2023). Methods of improving speaking skills of students in english language classes. *Science and innovation*, 2(B12), 368-371.
8. Jumayeva, M. B. (2023). Classifications of Cardinal Numbers and Ordinal Numbers in English And Uzbek. *Ijtimoiy Fanlarda Innovasiya Onlayn Ilmiy Jurnal*, 3(2), 132-134.
9. Mohira, J. (2023). Problematic Situations That Arise in Learning Foreign Languages and Their Solutions. *International Journal of Recently Scientific Researcher's Theory*, 1(2), 414-417.
10. Jumayeva, M. B. (2023). Chet Tillarini O'rganishda Ommaviy Axborot Vositalarining O'rni va Ahamiyati. *Boshqaruv va Etika Qoidalari Onlayn Ilmiy Jurnal*, 3(5), 240-242.
11. Jumayev, F. B. (2023). Legal Services for Collection of Expenses: Problems and Proposals. *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*, 3(6 (International Scientific Researcher)), 9-13.
12. Jumayev, F. B., & Jumayev, B. N. (2023). Ways to Improve Listening Skills Among Children. *Ijtimoiy Fanlarda Innovasiya Onlayn Ilmiy Jurnal*, 3(2), 129-131.
13. Jumayev, F. B., & Jumayev, B. N. (2023). Technology of Using of Didactic Games in English Language Lessons. *Boshqaruv va Etika Qoidalari Onlayn Ilmiy Jurnal*, 3(4), 112-115.
14. qizi To'yeva, M. S. (2022, November). Yangi o'zbekiston orifa ayollari va g'arb ayollarining jamiyatdagi mavqeyi va ularning huquqlari. In *international conferences* (Vol. 1, No. 2, pp. 74-81).
15. Валиева, Н. А. (2020). Философия религии, ее особенности и роль в обществе. *Ученый XXI века*, (1 (60)), 15-19.
16. Valieva, N. (2017). Ms Ethiopic 4 of the Collection of the India Office: A strayed Manuscript of Gadla Lālibalā. *Aethiopica*, 20, 190-201.
17. Valieva, N. (2020). King Ṭaṇṭawədəm's land charter: state of the art and new perspectives.

18. Valieva, N. (2023). MS Parma, Biblioteca Palatina, Parm. 3852: a meeting point for a medieval Ethiopian king-usurper with modern pro-Italian actors. *Manuscript and Text Cultures (MTC)*, 2(1).
19. Ochilova, G., & Ashurova, N. (2022). Semantic features of English narrative text. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*, 12(5), 279-283.
20. Ashurova, N., Suleymanova, N., Amanov, A., & Aslonov, F. (2023). Conceptual Framework for the Design of Electronic Textbook for EFL Students. *Journal of Higher Education Theory & Practice*, 23(16).
21. Ashurova, N. (2019). The use of advertising texts in teaching a foreign language. In *Science and Practice: A New Level of Integration in the Modern World* (pp. 190-192).